

ЮЗ-ЖАҒ СОҲАСИ ҚЎШМА ЖАРОҲАТЛАРИ ОҚИБАТЛАРИНИ ДАВОЛАШДА АЛОҲИДА ЁНДАШУВ

Ризаев Жасур Алимджанович¹, Боймурадов Шухрат Абдужалилович²,
Абдурахмонов Фарход Рахмонович¹

1 - Самарқанд давлат тиббиёт университети, Ўзбекистон Республикаси, Самарқанд ш.;

2 - Тошкент тиббиёт академияси, Ўзбекистон Республикаси, Тошкент ш.

СПЕЦИАЛЬНЫЙ ПОДХОД ПРИ ЛЕЧЕНИИ ПОСЛЕДСТВИЙ СОЧЕТАННОЙ ТРАВМЫ ЧЕЛЮСТНО - ЛИЦЕВОЙ ОБЛАСТИ

Ризаев Жасур Алимджанович¹, Боймурадов Шухрат Абдужалилович²,
Абдурахмонов Фарход Рахмонович¹

1 - Самаркандский государственный медицинский университет, Республика Узбекистан, г. Самарканд;

2 - Ташкентская медицинская академия, Республика Узбекистан, г. Ташкент

SPECIAL APPROACH TO TREATING THE CONSEQUENCES OF COMBINED TRAUMA OF THE MAXILLOFACIAL AREA

Rizaev Jasur Alimdzhanovich¹, Boymuradov Shukhrat Abdujalilovich²,
Abdurakhmonov Farkhod Rakhmonovich¹

1 - Samarkand State Medical University, Republic of Uzbekistan, Samarkand;

2 - Tashkent medical academy, Republic of Uzbekistan, Tashkent

e-mail: farhodhai1975@mail.ru

Резюме. Сўнгги йилларда реконструктив жарроҳлақ соҳасида эришилаётган ютуқларга қарамасдан, юз соҳасидаги жароҳатлар сабабли пайдо бўлаётган мураккаб нуқсон ва деформацияларни даволаш муаммолигича сақланиб қолмоқди. Тадқиқотнинг мақсади. Юз-жағ соҳаси қўшма жароҳатлари асоратларини профилактикаси ва комплекс реабилитация қилиш чора тадбирларини ишлаб чиқишдан иборат. Кузатувлар натижасида асоратлар асосан беморлар шифохонага кеч мурожаат қилиши сабабли юзага келган. Уларни комплекс даво натижалари самарадор эканлигини кўрсатди, лекин атига 3% беморларда баъзи сабабларга кўра даволаш натижалари қониқарсиз эканлигини.

Калим сўзлар: комплекс даво, асоратларини профилактикаси, шифохонага кеч мурожаат қилиши.

Abstract. Despite the progress achieved in the field of reconstructive surgery in recent years, the treatment of complex defects and deformations caused by facial injuries remains problematic. The purpose of the study. Prevention of complications of joint injuries of the face-jaw area and development of comprehensive rehabilitation measures. As a result of observations, complications occurred mainly due to patients' late referral to the hospital. They showed that the results of complex treatment were effective, but only 3% of patients showed that the results of treatment were unsatisfactory for some reasons.

Keywords: complex treatment, prevention of complications, late referral to the hospital.

Мавзунинг долзарблиги. Маълумки, йилдан йилга дунё аҳолиси орасида шикастланишлар сонининг ошиб бориши бошқа жароҳатлар сингари юз-жағ соҳаси қўшма жароҳатлари нисбатининг ҳам кўпайишига сабаб бўлмоқда [7,14,23]. Бунга олиб келувчи бир қанча омиллар мавжуд, жумладан аҳоли орасида транспорт воситаларининг ошиши, шикастланишга сабаб бўлувчи жиҳозларнинг

кўпайиши, иш интенсивлигининг жадаллашуви, аксарият ишчи ходимларининг меҳнат хавфсизлигига риоя қилмаслиги ва ўқотар курулларидан фойдаланувчилар сонининг ошиши албатта, ушбу шикастланишлар миқдорининг кўпайишига сабаб бўлмоқда [10,16]. Юз-жағ соҳаси қўшма жароҳатлари кўпинча турли хил оқибатлар ва асоратларга олиб келади, улар шикастланишдан кейинги ўткир, ўткир ости ва

кечки даврларда юзага чиқиши мумкин [7,8]. Сўнги йилларда реконструктив жарроҳлақ соҳасида эришилаётган ютуқларга қарамасдан, юз соҳасидаги жароҳатлар сабабли пайдо бўлаётган мураккаб нуқсон ва деформацияларни даволаш муаммолигича сақланиб қолмоқди [5,7,10,12,13]. Ўз навбатида қўшма шикастланишлар оқибатида юзага келаётган асоратлар миқдорининг ошиши инсон ҳаёт сифатининг салбий томонга ўзгаришига олиб келмоқда ва бу асоратларларни имкон даражасида қамайтириш замонавий тиббиёт олдида турган асосий мақсад ва вазифаларидан ҳисобланади[4,6].

Тадқиқотнинг мақсади. Юз-жағ соҳаси қўшма жароҳатлари асоратларини профилактикаси ва комплекс реабилитация қилиш чора тадбирларини ишлаб чиқишдан иборат.

Тадқиқот материали ва унинг усуллари. Илмий иш жараёнига катта ёшдаги 572 нафар бемор (15 ёш ва ундан катталар) юз-жағ соҳаси қўшма жароҳатлари оқибатида юзага келган асоратлари мавжуд 2017 ва 2023 йиллар давомида Тошкент тиббиёт академияси кўп тармоқли клиникаси, Самарқанд шаҳар тиббиёт бирлашмаси ва Республика Ихтисослашган травматология ва ортопедия илмий-амалий тиббиёт маркази Самарқанд филиали юз-жағ жарроҳлиги бўлимларида даволанган беморлар жалб қилинди. Тадқиқотга киритилган беморлар 3 гуруҳга ажратилди:

биринчи гуруҳига (I гуруҳ $n=279$) юз-жағ соҳаси юмшоқ тўқималари ва жағ суяклари қўшма жароҳатлари сабабли юзага келган асоратлари мавжуд беморлар;

иккинчи гуруҳига (II асосий $n=144$) юз скелети ва жағ суякларининг қўшма жароҳатлари билан даволанган беморлар;

учинчи гуруҳига (III асосий $n=156$) жағ суяклари ва тананинг бошқа қисмлари қўшма жароҳатлари билан даволанган беморлар киритилди. Тадқиқотга киритилган барча беморларнинг жароҳат сабабларига кўра қуйидагича тақсимланди: 298 нафар бемор (52,2%) автоҳалокатлар сабабли жабрланган ва уларнинг 179 (31,3%) нафари воқеа содир бўлганда автомобил ичида бўлса қолган 119 (20,9%) таси машиналар уриб кетиши натижасида ҳар-хил даражада шикастланган. Маиший, спорт ва бошқа шунга ўхшаш жароҳатлар 126 нафар (22,2%) беморда ва жароҳат зарбалари бош, юз қисмларига йуналтирилганлиги оқибатида юзага келган. Бундан ташқари 44 нафар (7,6%) беморлар баланддан йиқирилиши оқибатида жароҳатланган ва уларнинг айнан 64 (11,2%) нафари юқоридаги каби юз соҳаси ва бошидан шикастланганлар ҳисобланади.

Тадқиқот натижалари. Юз-жағ соҳаси қўшма жароҳатлари натижасида кузатилган юмшоқ тўқималар, юз суяклари ва тананинг бошқа соҳалари суяклари қўшма жароҳатлари асоратлари кузатилган буморларнинг даволаш натижалари таҳлил қилинганда ижобий, яхши натижалар 97% беморда, самарасиз натижалар эса атига 3% беморда кузатилди. Асоратларни даволаш комплекс равишда олиб борилди, жарроҳлик усуллари билан биргаликда озон ва юқори интенсивликдаги лазер нурларидан фойдаланилди. Даволаш натижалари қуйидаги кўрсаткичларга асосан баҳоланди: шикастларнинг йўқлиги ва қамайиши, меҳнат қобилиятининг тикланиши, юздаги деформацияларнинг йўқолиши, пастки жағ ва кўзлардаги ҳаракатнинг тикланиши ва яллиғланиш белгиларининг йўқолиши. Қониқарсиз даволаш натижалари эса меҳнат қобилиятининг тўлиқ тикланмаслиги ва баъзан беморлар касбини ўзгартиришига олиб келиши, юздаги турли даражадаги сезувчанликнинг йўқолиши, гаймор бўшлиғи тасвирининг хиралашуви, кўз олмасида диплопия бўлмасида, ҳаракатчанлигининг чегараланиши, кўзни максимал ҳаракатида диплопияни пайдо бўлиши.

Мана шу кузатилган асоратларни қониқарсиз даволаш натижалари беморларнинг шифохонага кеч 3-6 ойдан кейин мурожаат қилганлиги аниқланди. Ушбу беморларда юзнинг жароҳатланган томонидаги териси кўчли парастезия, кўзни туғрига ва ёнга қарагандаги диплопияси, гаймор бўшлиғининг пардаларидагичандикли жараёнлар кўшилиши натижасида иккинчи даражали хиралашуви ва пастки жағ ҳаракатининг қисман чегараланиши кузатилди.

Хулоса. Шундай қилиб, юз-жағ соҳаси қўшма жароҳатлари оқибатида орттирилган асоратлар 3 гуруҳга ажратилди ва улар юзнинг юмшоқ тўқималари, суяклари ва тананинг бошқа соҳалари скелети жароҳати билан бирга келган ҳолларда тақсимланди. Кузатувлар натижасида асоратлар асосан беморлар шифохонага кеч мурожаат қилиши сабабли юзага келган. Уларни комплекс даво натижалари самарадор эканлигини кўрсатди, лекин атига 3% беморларда баъзи сабабларга кўра даволаш натижалари қониқарсиз эканлигини кўрсатди.

Адабиётлар:

1. Алимова Д. М., Камилов Х. П., Шукурова У. А. Клинико-иммунологическое обоснование применения озонотерапии в комплексном лечении рецидивирующего афтозного стоматита // Ўзбекистон тиббиёт журнали. – Тошкент, 2010. – №1. – С. 41-43. Биомедицина ва амалиёт журнали

| журнал биомедицины и практики | journal of biomedicine and practice №3 | 2021 28

2. Боймуродов Ш.А., Ризаев Ж.А., Абдурахмонов Ф.Р. Юз-жағ соҳаси қўшма жароҳатлари оқибатларининг ўзига хос жиҳатлари. // Биомедицина ва амалиёт журнали | журнал биомедицины и практики | journal of biomedicine and practice №3 | 2023 28

3. Герасименко М.Ю., Филатова Е.В., Никитин А.А., Стучилов В.А. Косяков М.Н., Гришина Н.В. Новые аспекты реабилитации больных с посттравматическими дефектами и деформациями челюстно-лицевой области // Вопросы курортологии, физиотерапии и ЛФК. - 2000-№6-С. 27- 29

4. Густов А.В., Котов С.А., Конторщикова К.Н. Озонотерапия в неврологии. Н.Новгород 2011; 31-32.

5. Герасименко М.Ю. Особенности физиотерапии в стоматологии. // Альманах клинической медицины 2т.2.-2010- С. 436-444.

6. Каримов Х.Я., Шевченко Л.И., Бобоев К.Т., Югаи М.А. Метод озонотерапии Сукцинасол. Метод. пособие для врачей. Ташкент 2011; 5-10, С. 14-19.

7. Ризаев Ж.А., Боймуродов Ш.А., Абдурахмонов Ф.Р., Юз-жағ соҳаси қўшма жароҳатларидан кейинги йирингли - яллиғланиш асоратлари ва уларни башоратлаш// Биология ва тиббиёт муоммолари журнали. – Самарканд 2023-№ 4. С 107-109.

8. Hinz B, Pahn SH, Thannickal VJ, Galli A, Vochaton-Piallat M, Gabbiani G. The myofibroblast: one function, multiple origins. Am J Pathol. 2017; 170-180

9 Gopalakrishnan S, Parthiban S. Ozone- a new revolution in dentistry. J Bio Innova. 2012; 1:58- 69.14.

Grotendorst GR, Rahmanie H, Duncan MR. Combinatorial signaling pathways determine fibroblast proliferation and myofibroblast differentiation. FASEB J. 2014; 18:469-79.

10. Das S. Application of ozone therapy in dentistry. Indian J Dent Adv. 2011; 3:538-42.

12. Sujatha B, Kumar MG, Pratap MJS, Raja V. Ozone thera

13. Seidler V, Linetskiy I, Hubáľková H, Staňková H, Šmucler R, Mazánek J. Ozone and its usage in general medicine and dentistry. A review articles. Prague Med Rep. 2012; 109:5-13.

14. Maiya A. Applications of ozone in dentistry. Int J Clin Dent Sci. 2011; 2:23-7.

СПЕЦИАЛЬНЫЙ ПОДХОД ПРИ ЛЕЧЕНИИ ПОСЛЕДСТВИЙ СОЧЕТАННОЙ ТРАВМЫ ЧЕЛЮСТНО - ЛИЦЕВОЙ ОБЛАСТИ

Ризаев Ж.А., Боймуродов Ш.А., Абдурахмонов Ф.Р.

Резюме. Несмотря на успехи, достигнутые в области реконструктивной хирургии за последние годы, лечение сложных дефектов и деформаций, вызванных травмами лица, остается проблематичным. Цель исследования. Профилактика осложнений травм суставов лице-челюстной области и разработка комплексных реабилитационных мероприятий. В результате наблюдений осложнения возникли преимущественно из-за позднего обращения больных в стационар. Они показали, что результаты комплексного лечения эффективны, но только у 3% больных по тем или иным причинам наблюдаются неудовлетворительные результаты лечения.

Ключевые слова: комплексное лечение, профилактика осложнений, позднее обращение в стационар.